
Ola Nylander:

Bostaden som arkitektur

Svensk Byggtjänst 1999

Recension av Björn Klarqvist & Jerker Lundequist

Ola Nylanders doktorsavhandling, *Bostaden som arkitektur* (1998), handlar om det omätbara i bostadsarkitekturen. Hans bok har fått ett mycket gott mottagande av arkitektkåren, i massmedia och hos allmänheten. Detta är i och för sig glädjande, inte bara för Nylander personligen utan också för hans forskarkolleger, eftersom det visar att arkitekturforskningen faktiskt kan få betydelse även utanför arkitekturskolornas domäner. Det gör emellertid också att de idéer som Nylander för

fram i sin avhandling måste granskas extra noga, eftersom de har fått och kommer att få en faktisk inverkan på det som projekteras och byggs på ett sätt som annars är få avhandlingar förunnat.

Mottagandet av Nylanders avhandling

Arkitekturforskningen står inte högt i kurs inom arkitekturprofessionen, särskilt inte den forskning som högskolorna bedriver. Det är inte många arkitektkontor som prenumererar på *Nordisk Arkitekturforskning* eller läser forskningsrapporter. Ola Nylander har starkt bidragit till att popularisera arkitekturforskningen.

Arkitekt Ola Nylander är den förste att få bidrag ur Einar Mattssons stiftelse för bygg- och fastighetsforskning, som är knuten till Arkitekturmuseet. Ola Nylander får 40 000 kronor för sin avhandling *Bostaden som arkitektur* där han visar att bostaden har arkitektoniska egenskaper som går att använda som mått på bostadens kvalitet.

(Arkitekttidningen 9–99:12)

Det är ovanligt att ett vetenskapligt arbete uppmärksammas på detta sätt. Nylanders avhandling har haft stort genomslag i massmedia och på andra sätt i det svenska samhället. I en intervju med Arkitekturmuseets chef Bitte Nygren säger i en intervju att forskning är jätteviktigt.

Det har förts en diskussion de senaste åren om att forskning inte bara får vara något internt som bara arkitekter bryr sig om. Därför blir man glad av en avhandling som Ola Nylanders som verkligen kommer ut till allmänheten. Inte bara det att det skrivs om den i DN och Svenska Dagbladet utan också att den kan förekomma i en månadskrönika av Jan Gradvall där han hyllar den här typen av forskning. (*Arkitektur* 1999)

Kort efter disputationen vid Chalmers 1998 publicerades avhandlingen, efter viss redigering, som en bok på Svensk Byggtjänst (1999). Avhandlingen har också varit utgångspunkt för en utställning som vandrar runt till 17 orter i Sverige med start på Arkitekturmuseet i Stockholm och final på Bo 01 i Malmö. Utställningen har ett trettiotal sponsorer, bl.a. arkitektkontor, bostads-

företag, byggfirmor, kommuner och byggmaterialföretag. Den har visats och diskuterats av arkitektkåren med stöd av SARs lokalföreningar och andra organisationer. Lokaltidningarna har överlag varit mycket positiva. Exempelvis citerar både Västerbotten Kuriren och Västerbottens Folkblad Ola Nylanders öppningsord från invigningen av utställningen i Umeå: "Det är kul att vara arkitekt just nu. Vi är fria från dogmer och det känns som vårt inflytande är i ständigt växande". Folkbladet frågar dock: "Vad vill arkitekterna använda det nya läget till när de nu får större gehör för sina idéer? Och, framför allt, vilka är deras idéer?" (Arkitekttidningen 2000).

Detta är ett drömläge för en arkitekt som många unga forskare kan vara avundsjuka på. Nylander har nyligen blivit anställd av Sveco som ansvarig för kompetensutvecklingen inom företagets alla kontor runt om i Sverige. Han har därmed möjlighet att ytterligare sprida sina forskningsresultat till många arkitekter.

Sju egenskapsfält som är betydelsefulla för bostadens arkitektur

Nyckelbegrepp i Nylanders avhandling är 'egenskapsfält', närmare bestämt sju stycken: "Material och detaljer, Axialitet, Omslutenhet, Rörelser, Rumsfigurer, Ljus och Rumsorganisation". Med egenskapsfält menar han det urskiljbara komplex av detaljer, egenskaper och karaktärsdrag som han försöker beskriva i sina fallstudieanalyser. Nylander beskriver själv sitt arbete sålunda:

Vi har med stöd av tidigare forskning och teoribildning beskrivit viktiga begrepp och förutsättningar för respektive egenskapsfält.

I fyra fallstudier har jag beskrivit hur omätbara arkitektoniska egenskaper uppträder i bostaden. I en jämförande beskrivning har jag diskuterat de rumsliga variabler och relationer som påverkar upplevelsen av omätbara arkitektoniska egenskaper i de fyra fallstudierna. Genom jämförelserna mellan fallstudierna har jag också visat de omätbara egenskapernas symboliska betydelse för de boendes upplevelser av bostaden.

Avhandlingsarbetets centrala slutsats är dels att de omätbara egenskaperna är oundgängliga för bostadens sammanvägda kvalitet och dels att de är särskilt

betydelsefulla för upplevelsen av bostaden och intimt sammanbundna med de boendes tillägnelseprocess och meningsskapande.

Analyserna visar att centrala dimensioner i egenskapsfälten sammantaget har en förmåga att bidra till att skapa en verklighetsförnimmelse, en kontakt med nuet, vilket innebär att de har en djup symbolisk betydelse för de boende.

(Nylander 1998:211)

De frågor Nylander studerar är viktiga och det han gjort är värt att tas på allvar. Vi kan också först som sist notera att avhandlingen följer alla konventionella regler när det gäller disposition: inledning, problembeskrivning, forskningsfältet, forskningsmetoden, egenskapsfält/identifiering, fallstudier, egenskapsfält/fördjupad karakterisering, resultat och slutsatser. Vidare att den är väl illustrerad och typografiskt hyggligt utformad.

Utgångspunkter

Ola Nylander innehade från 1993 en tjänst som industridoktorand finansierad av Bostads AB Poseidon, det största allmännyttiga företaget i Göteborg. Uppdraget var att utveckla kunskap om bostaden. Det inre uppdraget handlar enligt Nylander om att som arkitekt att kunna förklara

självklara och värdefulla kvaliteter" för byggkonsulter, beställare och projektledare. Dessa krävde svar på frågor som han och hans kollegor redan hade svaren på, t.ex. Varför är ett kvadratisk rum så bra?, Vad vinner vi på genomsikt i lägenheten? Vi arkitekter hade egentligen inga relevanta argument att komma med. Att det blev vackrare och bättre med just vår lösning hade vi svårt att övertyga om eller bevisa.

(Nylander 1998:10)

Han ville med sin forskning "begreppsliggöra omätbara egenskaper i bostaden och därigenom skapa ökad förståelse och tydlighet om deras betydelse för bostadens arkitektur" (:17)

En viktig utgångspunkt för Nylanders avhandling är således den frustration han upplevt över att som arkitekt vid konsultmötena "inte bättre kunna förklara de estetiska egenskapernas betydelse" utan bara hävda byggnormens funktions- och måttkrav och falla tillba-

ka på sin "personliga smak och olika estetiska föreställningar inom arkitektkåren" (:11)

Detta är emellertid inte en helt lyckad utgångspunkt. Bristen på kommunikation och förståelse mellan arkitekterna å ena sidan och övriga byggkonsulter, beställare och projektledare å andra sidan kan givetvis bero på just de faktorer som Nylander tar fram, men de kan också bero på helt andra saker, som att arkitekterna inte klarat av att förankra sina estetiska idéer genom att inte kunna kommunicera på ett godtagbart sätt om funktions-, teknik- och ekonomifrågorna. Med andra ord, det är kanske just den skarpa gräns som Nylander och många arkitekter med honom drar upp, mellan teknik och ekonomi å ena sidan och estetik och gestaltning å den andra, som försvårar kommunikationen.

Redan innan forskningen startade utgick Nylanders således från de värderingar som är vanliga bland arkitekter som exempelvis överblickbara lägenheter och genomsikt (:10). I den efterföljande problembeskrivningen lägger Nylander fram sin version av den svenska bostadens historia. Om vi följer hans resonemang om "axialitet" så betonar han användningen av rumsfiler i högre ståndens slott och herresäten och i den borgerliga bostaden i decennierna kring år 1900 (:18–22). 30-talets arbetarbostad (alltså enrummaren!) använde sig inte av rumsfiler (:23–26). Folkhemsbostaden under 40-talet representeras av en djupdykning i en bostad på Norra Guldheden, som Nylander enligt sin licentiatuppsats (1996) tycker mycket om. Den är enligt vår kunskap knappast representativ för perioden, men den har tydliga rumsfiler (:26–29). 50-talets folkhemsbostad representeras av en lägenhet som rymmer "i all enkelhet både tvärgående och längsgående riktningar samt arkitektoniska rörelser med olika karaktärer" (:30). I bostaden från 60-talets miljonprogram binds "rummen ihop av enkla axiella riktningar" (:32) Därefter förändras inte bostadens planlösning nämnvärt (:35).

Ola Nylanders beskrivning av den svenska bostadens utveckling är yttlig och föga systematisk. Hans slutsats av den historiska genomgången är dock att omätbara egenskaper saknas i många nybyggda lägenheter och att det saknas forskning om det omätbara (:37–38).

Metodik

Nylander använder sig delvis av en forskningsmetodik som grundats på den numera klassiska *The Discovery of Grounded Theory* av Glaser och Strauss från 1967. I Sverige har deras idéer främst använts inom omvårdnadsforskningen. Betoningen ligger på intervjun som arbetsmetod och på ett interaktivt förhållningsätt där en empirisk teori växer fram i växelverkan med gjorda intervjuer och observationer. Valideringen av framtagna resultat sker efter hand, och avses leda till en successivt allt bättre säkerhet i de utsagor och iakttagelser som görs.

Inom forskningen brukar man diskutera validitet. Därmed menas frågan om man verkligen mäter det man avser att mäta. Är det kvalitet vi mäter när vi mäter längden på en kvicksilverpelare? Naturligtvis inte, men temperatur är ett praktiskt instrument för att förstå en sådan kvalitet inom arkitekturen och hur olika människor bedömer den kvaliteten.

Forskningen använder sig också av begreppet reliabel. Därmed menas att om olika personer mäter samma företeelse skall de komma till (ungefär) samma resultat. Att i vårt exempel komma till (nästan) samma temperatur när vi mäter i en viss situation. När det gäller egenskapsfält bör vi alltså dels kunna förstå hur vi skall mäta eller på annat sätt bedöma samma lägenheter som Nylander och komma till samma slutsats.

Även Glaser och Strauss lägger stark tonvikt på validitets- och reliabilitetsfrågorna, kanske till och med mer än vad som är vanligt inom mer traditionell empirisk forskning. För dem är validiteten någonting som är oupplösligt förenat med själva forskningsprocessen i sig och i sin helhet, vilket innebär att validiteten granskas kontinuerligt, efter hand som forskningsprojektet går framåt.

Nedan ges ett utdrag ur en av Nylanders intervjuer, som enligt honom själv bör läsas som ett försök "att få svar på de frågor om vad i bostadens arkitektur som frammanar en reaktion eller inbjuder till tolkning" (:55):

Intervjuare (Ola): Det låter som det var en form av förälskelse vid första ögonkastet?

Karin: Ja, det var det, jag tyckte lägenheten var ... jag vet inte, det var nog allt. Dels att det inte var det där tra-

ditionella, fyrkantiga bygget, dels att det var mycket ljus, sen att det var naturmaterial överallt. Där vi bodde innan var det plastlister och plastmattor. Sen var det arkitekturen helt enkelt. Ljuset och läget, det är rakt ut i naturen. (:54 och 213)

Nylander säger sig först efteråt ha insett att Karin berört sex av hans egenskapsfält: material, ljus, rumsfigurer, omslutenhet och rumsorganisation (samt rörelse enligt erratalistan). Det problematiska i denna intervju är emellertid dess validitet. Karin räknar upp följande kvaliteter: "inte det där traditionella, fyrkantiga", "mycket ljus", "naturmaterial", "läget", "rakt ut i naturen". Den viktigaste är dock "det var nog allt ... arkitekturen helt enkelt". Problemet är inte att Karin har "fel" – för det har hon inte – eller att intervjun inte skulle vara rättvisande – därför att det är den inte – utan den är helt förutsägbar. Ytterligare problem är Nylanders tolkning av svaren, vilket innebär att reliabiliteten också blir svag.

Nylanders forskningsmetod baseras på empiriska studier av fyra fall. Många har kritiserat Nylander för att de är för få. Kritik finns att han endast utgår från lägenheter i flerfamiljshus. Vi menar att problemet inte ligger här utan i den metod som Nylander använder, dels för urvalet men mest för tolkningen. Objekten är bostäder som ritats av skickliga arkitekter som uppmärksammas i tidskrifter och omtalats. Han väljer de goda exemplen för att skapa en repertoar av goda förebilder.

Detta sätt att använda förebilder har jag försökt utnyttja i min forskning, dels genom att studera egenskaperna i några förebilderna och dels genom att bearbeta mitt material så att det kan utgöra en del av eller en fördjupad komplettering av en sådan repertoar. – – – Samtidigt är det ett ställningstagande för en forskning med positiv infallsvinkel, och ett avståndstagande från ett konfliktteoretiskt problematiserande. (:51)

Vad Nylander menar med ett "konfliktteoretiskt problematiserande" framgår inte, men av citatet framgår att han redan från början valde ut de bästa exemplen på goda lägenhetslösningar som han kunde hitta, utifrån premissen att just dessa lägenheter var särskilt lämpliga som konkretisering av de idéer om bostadsbyggande som han redan från början ville föra fram. Risken är då att arkitektkårens oreflekterade uppfatt-

ningar förs vidare, något som kan vara motsatsen till ett vetenskapligt problematiserande arbetssätt. Nylanders angreppssätt kräver hög medvetenhet och färdighet i användandet av vetenskapliga metoder.

Som påpekats är begreppet 'egenskapsfält' centralt i Nylanders avhandling, och referensen till Glaser och Strauss gör att man kan förmoda att ett egenskapsfält är avsedd att vara en grundad teori av det slag som utgör målet för deras metodik. Han identifierar i varje fall sina egenskapsfält genom att referera till eller citera ur olika källor som använt sig av ett valt begrepp eller något närliggande begrepp. Fälten tillämpas sedan i hans fallstudier.

De begrepp som konstituerar egenskapsfälten har Nylander valt ur ett antal begrepp som praktiserande arkitekter och lärare på arkitekturskolor använder sig av för att beskriva egenskaper i bostäder. I inledningen skriver Nylander:

Genom föreläsningar och ett flitigt bläddrande i olika arkitekturtidskrifter sattes vi elever in i arkitektkårens estetiska bedömningskriterier. ... Det vackra i detaljer och material, skönheten i ljusa och överblickbara lägenheter, var insikter som växte fram under arbetet, vid ritbordet, tillsammans med kollegor, ... Vi arkitekter som deltog försökte gestalta hus med kvadratiska rum, genomsikt tvärs huskroppen, korta korridorer och hög rumshöjd. Det var kvaliteter vi var rätt så överens om. Under diskussionerna med arkitektkollegorna upplevde jag sällan något behov att mer i detalj beskriva dessa egenskaper, de var självklara och värdefulla kvaliteter. (:10)

Ett problem är – som synes – att Nylander inte gör skillnad på kvaliteter, egenskaper och bedömningskriterier.

Exemplet axialitet

Låt oss återvända till egenskapsfältet axialitet och granska Nylanders argumentation. Det identifieras först genom citat från uppslagsverk, som säger att axialitet är en symmetrisk ... gruppering av byggnader, gator, etc. kring en rät linje. Symmetriaxlar har använts i historien för att rikta uppmärksamhet mot någon viktig symbol. Upptäckten av kryssvalvet innebar enligt Nylander större rum än tidigare och två likvärdiga

dig information om och orientering i det stora rummet. Därigenom skapas en kroppslig relation till rummets storlek, ljus, form och tid. Rörelsens rytm blir betydelsefull för den undermedvetna upplevelsen av bostadens arkitektur. (Nylander 1998:211–212)

Som framgår av citatet har Nylander en uttalat fenomenologisk syn på människan och hennes sätt att förhålla sig till sin omgivning. Dock verkar han inte ha tillgodogjort sig den arkitektursyn som fenomenologins grundare, Husserl, gav uttryck för i sin berömda definition av arkitekturen som en syntes av geometri och estetik.

I fallstudien av Lindholmslägenheterna skriver Ola Nylander att där

finns fyra arkitektoniska axlar. Redan i hallen framträder två huvudaxlar... Den tvärgående huvudaxelns längd, antalet rum, bredden på öppningarna samt utgångspunkt och mål är detaljer som ger axeln hög dignitet. ... Förekomsten av två sekundära axlar kompletterar det axiala registret. ... De sekundära axlarna får mindre dignitet dels genom att de verkar via små öppningar och dels då deras utgång och mål är mindre betydelsefulla delar i lägenheten. (:113)

Här införs alltså ett nytt begrepp, axelns dignitet. I Stumholmslägenheterna återkommer dignitet, men är nu något som tillskrivs rummen som axeln passerar. "Ljuset och rummens dignitet är detaljer som frammanar rörelsen." (:130) I Hestralägenheterna bildar öppningen mellan våningsplanen "en vertikal riktning i rummet och skapar en rumslig axialitet." (:149) Här införs "rumslig" som bestämning till axialitet. I Norrköpingsfallet "finns flera tvärgående och längsgående axlar i lägenheten", något som vi som läsare kan konstatera gäller även de övriga. Här erhålls dock enligt Nylander "ingen överblick över lägenheten från entrén." (:168), en slutsats som knappast håller vid närmare granskning av planen.

Nylanders slutsats är att de fyra fallstudierna visat att upplevelsen av axialitet beror av fem samverkande faktorer: axelns längd, antal rum som förbinds, likheter/symmetrier/upprepningar, öppningarnas utformning och om axeln förbinder viktiga delar av lägenheten.

Det framgår inte varför det skulle vara omöjligt att

mäta de mått- och ljusförhållanden som gäller, åtminstone i efterhand, när väl axialitetens befintlighet konstaterats. Dessutom framgår det av citaten ovan att Nylander själv använder sig av både kvantitativa och kvalitativa mått hela tiden, som när han skriver om "detaljer som ger axeln hög dignitet. ... De sekundära axlarna får mindre dignitet dels genom att de verkar via små öppningar och dels då deras utgång och mål är mindre betydelsefulla delar i lägenheten" och "Ljuset och rummens dignitet är detaljer som frammanar rörelsen" och "en vertikal riktning i rummet" och "flera tvärgående och längsgående axlar", och "ingen överblick över lägenheten från entrén."

Begreppet mätning

Det stora problemet med Nylanders avhandling är de märkliga idéer om skillnaden mellan det mätbara och det omätbara som den för fram. I denna artikel förfäktas motsatsen: att det mätbara, d.v.s. att det geometriskt definierade är arkitekturens egentliga grund. Vad arkitektur än är, så är det i sin begynnelse någonting som ritas och kalkyleras, med ett krav på exakthet i bestämningen som dessutom skärps allt mer, i takt med att byggtekniken blir allt mer komplicerad och allt mer baseras på prefabrikation och systembyggande.

Man bör skilja på det objekt som upplevs och upplevelsen av detta objekt. Det upplevda objektet kan självfallet mätas – det måste vara mätbart därför att annars kan det inte byggas. Upplevelsen av objektet kan däremot inte mätas i kvantitativa termer, i dess helhet, däremot kan man mycket ofta få fram mätmetoder som ger något slags – om än begränsat – mått på upplevelsen (som exempelvis när man tar tempen på ett sjukt barn; om barnet har 40° feber så mår hon garanterat inte bra).

Dessutom kan upplevelsen mätas i kvalitativa termer. Om Nylander har rätt i sitt påstående att de kvalitativa aspekterna i boendet inte kan mätas så innebär detta följande:

- dels att vi kan hiva all estetik och konstkritik som gjorts och görs sedan hundratals år överbord, eftersom estetisk forskning och konstkritik ju har som huvudsyfte att skilja på bra och dåligt, värdefullt och mindre värdefullt – och vad är detta om inte att

mäta?

- dels att hans egen avhandling baseras på en själv-motsägelse, eftersom den ju har som huvudsyfte att lyfta fram vissa aspekter på boendet som viktigare och mer värda än andra, som exempelvis när han förfäktar att axialitet i bostaden är att föredra framför icke axialitet – och vad är detta om inte att mäta?

Nylanders sammanblandning av det mätbara och det omätbara framgår redan av hans programförklaring:

Det är min övertygelse att bostadens arkitektur består av en samverkan mellan mätbara och omätbara egenskaper. Bostadens mätbara praktiska, funktionella egenskaper omfattar allt det som vi fysiskt kan avgränsa, mäta och kvantifiera. ... De omätbara egenskaperna i bostadens arkitektur är de kvalitativa estetiska och symboliska egenskaper som är av betydelse för upplevelsen av bostaden. (:15–16)

Med "omätbara egenskaper" menar Nylander – förmodar vi – det som de flesta andra skulle kalla för "värden", och enbart ordet värde anger att det rör som om någonting som skall värderas, d.v.s. att det skall ges ett mått om än "bara" i kvalitativa termer.

Han berör också det förkättrade miljonprogrammet och dess inverkan på bostadsbyggandet:

Sedan miljonprogrammets dagar har den svenska bostadens arkitektur präglats av en fokusering kring det mätbara och det praktiska. Det funktionella och det praktiska i bostaden som bostadsnormer och regler var tänkta att utgöra en garant för, kom i praktiken istället att utgöra de enda betydelsefulla egenskaperna i bostadens arkitektur. (:37)

Detta är ett problematiskt uttalande, framför allt därför att det helt enkelt inte är korrekt om man ser till hela bilden, och inte bara lyfter fram de, i och för sig alltför många, avskräckande exempel som Nylander grundar sin uppfattning på. De regler och anvisningar som togs fram av Anna Borelius och hennes medhjälpare i "God Bostad" och liknande publikationer handlade definitivt inte bara om några snävt definierade praktiska funktioner utan gav också utmärkta råd i gestaltungsfrågor, oftast redovisade som konkreta exempel på goda lös-

ningar. Samma sak gäller de för sin tid helt lysande bostadsundersökningar som Lennart Holm gjorde i början av sin likaledes lysande karriär.

Man kan, enligt vårt förmenande, mäta nästan allting, frågan är bara vilken skala (måttstock) man använder. Oftast när vi mäter någonting måste vi emellertid nöja oss med att ta mått på någonting som bara utgör en del av helheten, och sedan är det upp till forskaren att göra troligt att den mätning som gjorts också kan säga någonting om helheten.

Ett känt exempel är relationen medellängd – levnadsstandard. En bra indikation på svenska folkets stigande levnadsstandard under 1900-talet är de mätningar av kroppslängd som gjorts och görs vid mönstring av värnpliktiga. Den snabbt stigande levnadsstandard under 1900-talet är inte så lätt att mäta i sin helhet, eftersom själva företeelsen, levnadsstandard, är så oerhört komplex. Men det faktum att de mönstrade gossarna uppvisade en påtagligt ökande kroppslängd under 1900-talet har varit lätt att mäta. Om man sedan lyckas visa att ökande medellängd och ökande levnadsstandard samvarierar så har man därmed ett hyfsat mått på svängningar i levnadsstandard.

Vi mäter ofta temperatur genom att mäta längden på ett material, t.ex. en kvicksilverpelare, men frågan är om vi därmed mäter temperaturen. Rent faktiskt mäter vi temperaturen hos pelaren, men eftersom dess temperatur oftast är ganska lik omgivningen brukar vi tolka att längden står för omgivningens temperatur. Pelarens längd säger dock ingenting om hur vi upplever temperaturen i rummet, än mindre om rummets kvalitet när det gäller denna egenskap. Å andra sidan finns det intervall inom temperaturskalan som många kännetecknar som en tilltalande vardagsmiljö. Att sedan en person tycker att det är en kvalitet att bada bland isflak och en annan i varmbassäng utesluter ju inte mätning av temperatur. Dessutom, förvånansvärt många människor envisas med att först ta reda på temperaturen i vattnet, innan de tar sig årets första utomhusbad, detta för att försäkra sig om att upplevelsen av badet skall bli så angenäm som möjligt.

Avslutningsvis

Man kan ställa sig frågan om denna avhandling, som vi påstår har allvarliga brister, bidragit till att öka kunskapen om bostadens arkitektur. Vidare om den trots sin publika framgång verkligen bidragit till de praktiskt verksamma arkitekternas och allmänhetens förståelse. Å andra sidan går det inte heller att hävda att en vetenskapligt god avhandling bidrar till förståelsen om den inte når ut i samhället.

Det finns ingen anledning att häckla Nylander, hans examinator och den betygsnämnd som godkände hans avhandling. Under de senaste trettio åren har det lagts fram och godkänts en hel del avhandlingar som är sämre än Nylanders (och betydligt fler som är bättre). Det problematiska är den vetenskapsuppfattning som förs fram och dels strider mot all hittills existerande vetenskapsteori (i varje fall den som accepterats av vetenskapssamhället) och som dels inte fungerar – inte ens Nylander själv kan tillämpa den. Lika problematiskt är att Nylander så envist vägrar inse att det finns metoder och teorier som skulle kunnat stödja hans resonemang bara därför att de på någon punkt innehållit beräkningar eller kvantitativa mått.

Det finns här, som alltid, ett belysande Wittgensteincitat att ta till (Filosofiska undersökningar, del II):

Varför tänker människan? Vad nyttar det till? – Varför beräknar hon ångpannor och överlåter inte deras väggars hållfasthet åt slumpen? Det är ändå bara ett erfarenhetsfaktum att pannor, som beräknats, inte exploderar så ofta! Men liksom hon gjorde vad som helst hellre än att sticka in handen i elden som tidigare bränt henne, så gör hon hellre vad som helst än att inte beräkna pannan. – Men då vi inte är intresserade av orsaker – kommer vi att säga: Människorna tänker faktiskt: de går tillväga på detta sätt när de bygger en ångpanna. – Kan nu en så konstruerad ångpanna inte explodera? Å jo.

Källor

- Nylander, Ola (1998), Bostaden som arkitektur. Chalmers, Göteborg (diss)
- Nylander, Ola (1999), Bostaden som arkitektur. Svensk Byggtjänst, Stockholm
- Nylander, Ola (1996), Bostadens gestaltning. Chalmers, Göteborg (licuppsats)
- Recension av "Bostaden som arkitektur" i Arkitektur Nr 4, 1999 Intervju med Bitte Nygren i Arkitektur Nr 6, 1999
- Arkitekttidningen Nr 9, 1999 och Nr 9, 2000 Eman Farah (2000), House Form and Social Norms. Chalmers, Göteborg (diss) <http://www.sar.se>